

EL LLENGUATGE

Introduccions

(III)

És ben sabut que, en certs parlars, com és ara el barceloní, les formes pronominals, de primera i segona persona del plural, *nos* i *vos*, usades en posició enclítica (és a dir, després del verb) en els imperatius, es resolten en la forma «ze». Així, conjunts de verb i pronom com *agafem-nos* i *agafeu-vos* són pronunciats «agafem-ze» i «agafeu-ze», encara que, si hom admetia excepcionalment aquestes formes, s'haurien de presentar, tal com proposa Fabra, de la manera següent: *agafem's-e* i *agafeu's-e*. Algun cop, però, aquests conjunts han estat també escrits, indègudament, «agafem-se» i «agafeu-se», formes gràfiques que, de fet, corresponen a la pronunciació dels qui ensordeixen sistemàticament la *s*.

Per tot plegat, no és gens estrany que algú tingui tendència a confondre la forma pronominal *se*, que és sempre de tercera persona, amb les formes *nos* i *vos*, com hem dit, de primera i segona del plural. Si ens referim a un verb pronominal, com que quan parlem d'un verb sempre l'anomenem per mitjà de la seva forma infinitiva, hi adjuntem, en aquests casos, el pronom *es*, que revesteix la forma *se* si el verb acaba en consonant. Diem, així, per exemple, «*Queixar-se* és un verb pronominal o bé *Cal dir «adonar-se» en lloc de «donar-se compte»*. Però quan un d'aquests infinitius pronominals forma part normalment d'una frase, com un element més d'ella, el pronom que se li ha d'adjuntar és determinat pel sentit. Diem, així, *No tens raó de queixar-te* i *He trigat a adonar-me de la realitat*.

L'ús indegut de la forma pronominal *se* en lloc de *nos* i, especialment, de *vos*, a causa de la confusió que hem indicat, es produeix algun cop en textos com els que comentàvem ahir, en què es donen instruccions (receptes, treballs manuals, etc.). Podem, així, llegir frases com *Seguiu la pista forestal sense «preocupar-se» dels caminets que n'arrenquen*, en lloc de *Seguiu la pista forestal sense preocupar-vos dels...* Ben altrament fóra que diguéssim *Cal seguir la pista forestal sense preocupar-se dels...* Potser algú veuria en la frase inicial, que és la que combatem, no una confusió de formes pronominals, sinó una simple inconseqüència que potser es podria justificar. Però no veiem que això sigui possible: si en lloc de la segona persona del plural féiem servir la del singular no diríem pas *Segueix la pista sense «preocupar-se» pels...*

Albert Jané